

□□□□Filumenie :: Technika odlepování zápalkových nálepek□□□□□

□Nálepky ze starých zápalkových obalů raději neodlepujeme. Právě takové staré obaly, často s původními zápalkami, pokládají mnozí sběratelé za zlatý hřeb své sbírky. Dostaneme-li nějakou nálepku na krabičce nebo odlepenou z obalu, neničíme ji ani ji nezahazujeme, ale dříve než ji zařadíme do své sbírky, provedeme s ní určité technické úpravy. Podle druhu použití nebo poškození můžeme takovéto nálepky roztrdit do několika skupin:

- exempláře na nových, dosud nepoužitých zápalkových krabičkách
  - exempláře na starých krabičkách, poškozených nebo popálených
  - balíčkové nálepky
  - exempláře neodborně ošetřené nebo ze sbírek nevhodně upravených
  - nálepky ze starých nálezů, poškozené vodou, prachem, sluncem, se zarděným lakem, potřhané a neúplné
- Potřebné pomůcky

Potřebnými pomůckami budou jedna nebo dvě novodurové misky (fotografické) příp. i jiné nádoby, houba nebo holicí štetka, ocet, holicí mýdlo, skleněná nebo jiná úplně hladká destička a nějaké starší pravítko široké nejvýše 32 mm. Obstaráme si také nepoužité sací papíry, nejlépe bílé, které působením vody nepouští barvu, a obyčejný bílý sací papír. Postup

Většina nálepek, které neseženeme ve zcela perfektním stavu, pochází ze starých zápalkových krabiček. Z takových krabiček uschováme vršek s nálepkou. Ten vhodíme do studené nejvýše mírně vlažné (odražené) vody. Lakované nálepky odlepujeme jen ve studené vodě. Teplá voda neškodí moderním tiskům a urychlí průběh práce. Horká voda však dokáže nálepku dokonale zničit. Do vody přidáme trochu octa, abychom zabránili rozpouštění barvy podkladových fialových a modrých papírů krabiček.

Po krátké době - průměrně 20 až 30 minut - se většina nálepek ponořených do vody buď sama odlepí, nebo je možno je lehce stáhnout z prkénka. Vlastně odstraňujeme vždy část prkénka od nálepky. K tomuto účelu si ji položíme na hladkou, rovnou podložku. Tím zabráníme natřžení nebo jinému mechanickému poškození nálepky. Odlepený exemplář pak položíme obrázkem dolů na skleněnou nebo jinou hladkou destičku a z rubu odstraníme nehty, kartáčkem nebo štetkou zbytky podkladového papíru a lepidla. Zcela očistěnou nálepku propláchneme v čisté vodě, necháme ji oschnout a pak ji položíme rubem vzhůru na čistý sací papír. Na rub položíme čistý bílý hladký papír a ještě další sací papír a nálepku zatížíme několika staršími knihami, závažím, žehličkou atd. Po hodině vyměníme sací a bílý papír a celý postup lisování a sušení opakujeme ještě jednou. Pod zátěží je ponecháme přes noc, což většinou postačí k úplnému proschnutí a vyrovnání.

Zkrabatí-li se nám některá nálepka, je to vinou špatného pracovního postupu při odlepování a zkrabacení odstraníme pouze tím, že celý postup provedeme znovu.

Škodlivé plochy zápalkových krabiček se navlhčením ničí a krabičky již nelze pro zapalování použít. Nechceme-li při odlepování krabičku zničit, navlékneme ji na

starší pravítko nálepkou dolů, a to položíme na okraj misky. Do misky nalijeme jen tolik vody, aby dosahovala až k nálepce (krabíčka začne plavat).

Znečištěné nálepky se očistí z nejhorší píny již koupelí při odlepování. Přesto je můžeme klidně omýt teplou vodou a mýdlem (nejlépe holicím). Výsledek je velmi dobrý a nemusíme se obávat porušení barev jako při použití různých chemikálií. Vybledlou kresbu již neoživíme žádným způsobem, propálený papír rovněž nijak neobnovíme. Tam, kde jde o nepatrný kousek, je lepší zuhelnatělý papír odstranit (vystříhnout) a nálepku podlepit papírem stejné barvy a jakosti jako původní. Mastné skvrny se odstraní benzínem. Všem pozor, benzín rozpouští i některé tiskové barvy!

Balíčkové nálepky odlepujeme stejným způsobem. Celý pochod proběhne velmi rychle, musíme však velmi pečlivě odstraňovat zbytky lepidla z rubu nálepky, neboť je nanášeno v silné vrstvě. Někdy prosákne lepidlo papír do té míry, že musíme nálepku několikrát za sebou koupat, čistit a sušit. Drží-li lepidlo zvláště houževnatě, pomůže do určité míry mýdlo.

Nálepky ve starších sbírkách byly často lepeny celou plochou kancelářským lepidlem, klovatinou nebo klišem. Takový exemplář vystříhneme a vhodíme do vody. Celý pracovní postup se neliší od běžného, jenom opět musíme pečlivě odstranit zbytky lepidla a nálepku několikrát proprat a sušit. Kliš z papíru nelze odstranit téměř vůbec, jsou sice známy chemikálie, které pomohou rozpustit kliš, ovšem způsob práce s nimi je dosti složitý a výsledky nejsou zaručené.

Nálepky ze starých nálezů, často poškozené vodou, prachem a dlouhým skladováním v nevyhovujících podmínkách, ošetřujeme stejně jako nálepky ze starých sbírek. Musíme si ovšem počínat s velkou opatrností, aby se nám exemplář během práce nerozpadl. Po vysušení podlepíme takovou chatrnou nálepkou jemným průklepovým nebo cigaretovým papírem. K lepení použijeme kancelářského lepidla.

Lakované nálepky jsou velice choulostivé nejenom na chemikálie, ale i na teplou vodu. Někdy se nám dostane do rukou lakovaná nálepka potažená ledu vrstvou - lak zestárl a zoxidoval. Z celé řady postupů uveďme následující dva:
-Tuto ledu vrstvu je možno odstranit tak, že se velmi lehce a opatrně dotýkáme povrchu zápalkové nálepky vatou, prosáklou dimetylketonem. Dimetylketon (CH₃)₂CO je však hořlavina a jed a rozpouští nejen lak, ale též tiskové barvy! Mastné skvrny opatrně odstraníme nehořlavým tetrachlorem CCl₄, nebo chemicky čistým benzínem.

-Vatový tampón namočíme do odlakovače a opatrně jím rozpustíme zbytky původního laku na nálepce (chemikálie rozpouští nejen lak, ale i většinu tiskových barev). Lakovou vrstvu pak obnovíme snadno. Vezmeme nový vatový tampón, namočíme jej do bezbarvého laku a opatrně poťukáváme po nálepce, která tak získá opět původní krásu a lesk.